Commissioners of IRISH LIGHTS | Navigation and Maritime Services

Údarás na Gaeltachta

Ó FHÍS go FEIDHMIÚ

Treoir phraiticiúil maidir le forbairt tithe solais faoi stiúir an phobail

Tá an treoir seo deartha chun **tacú le pobail áitiúla, le hoibreoirí ionchasacha, le páirtithe leasmhara turasóireachta agus oidhreachta,** agus le daoine eile ar spéis leo láithreán tí solais a fhorbairt i gceantar Gaeltachta. D'fhéadfadh sé seo a bheith mar dhíol spéise do chuairteoirí, mar thairiscint cóiríochta, mar mhol pobail nó le haghaidh úsáid inbhuanaithe eile a sholáthraíonn **luach áitiúil agus cultúrtha**

Agus leas á bhaint as léargais agus taithí na ndaoine sin ar éirigh leo tionscnaimh chomhchosúla a fhorbairt, **leagtar béim sa treoir ar na deiseanna, na dúshláin agus na rioscaí a d'fhéadfadh a bheith ann duit ar an mbealach.**

Gabhaimid buíochas leo siúd a chuir lenár gcás-staidéir, le baill foirne a bhfuil taithí acu ar thionscadail tí solais pobail ag Soilse na hÉireann, le hÚdarás na Gaeltachta, le Fáilte Éireann, le Tithe Solais Móra na hÉireann agus le Roinn Bonneagair Thuaisceart Éireann as a gcuid léargas agus comhairle

Maidir leis an Treoir seo

Tá Údarás na Gaeltachta agus Soilse na hÉireann ag obair i gcomhpháirt le chéile chun láithreáin nua do thithe solais a fhorbairt sa réigiún Gaeltachta.

Tá sé d'aidhm ag an tionscnamh seo an méid seo a leanas a dhéanamh:

- Turasóireacht inbhuanaithe a chur chun cinn
- Oidhreacht mhuirí na hÉireann a thaispeáint.
- Tacú le fiontair turasóireachta tuaithe faoi stiúir an phobail
- An tábhacht chultúrtha agus stairiúil a bhaineann le tithe solais a chaomhnú agus a cheiliúradh.
- Fás eacnamaíoch áitiúil a spreagadh

Údarás na Gaeltachta | Commissioners of IRISH LIGHTS Navigation and Maritime Services | GREAT LIGHTHOUSES OF IRELAND

Údarás na Gaeltachta

Mar údarás forbartha réigiúnach do cheantair Ghaeltachta, tá ról lárnach ag **Údarás na Gaeltachta** maidir le huaillmhian an phobail a fhíorú. Trí mhaoiniú, meantóireacht agus tacaíocht straitéiseach, cuidíonn an tÚdarás le grúpaí áitiúla eispéiris cuairteoirí tí solais a fhorbairt atá fréamhaithe san áit, sa teanga agus san inbhuanaitheacht.

Léirítear a dtiomantas don turasóireacht athspreagthach sa rath a bhí ar thionscadail amhail **Ceann Fhánada** agus **Teach Solais an Fhóid Duibh**, áit a bhfuil tairbhí marthanacha cultúrtha agus eacnamaíocha bainte amach ag comhoibriú le Soilse na hÉireann agus le comhpháirtithe pobail

Soilse na hÉireann agus Tithe Solais Móra na hÉireann

Is é **Soilse na hÉireann** an eagraíocht mhuirí atá freagrach as seirbhísí riachtanacha loingseoireachta a sholáthar ar fud oileán iomlán na hÉireann, ó Thuaidh agus ó Dheas. Le hoidhreacht uasal a mhaireann níos mó ná dhá chéad bliain, tá ról lárnach aige maidir le tacú le mairnéalaigh agus beatha daoine a shábháil ar muir.

Sa lá atá inniu ann, déanann Soilse na hÉireann cothabháil ar níos mó ná 60 teach solais oibríochtúla, agus go leor acu lonnaithe ag cuid de na sainchomharthaí cósta is mó cáil orthu in Éirinn. Mar choimeádaithe na láithreán stairiúil seo agus cartlann iontach de thaifid mhuirí, tá Soilse na hÉireann chomh tiomanta céanna do shábháilteacht agus oidhreacht a chaomhnú.

Agus aitheantas á thabhairt do luach uathúil na mbuanna cósta seo, bhunaigh Soilse na hÉireann **Tithe Solais Móra na hÉireann**[1], tionscnamh uile-oileáin a chuireann ar chumas foirgnimh tí solais a athshamhlú go cruthaitheach don turasóireacht inbhuanaithe agus d'úsáid an phobail.

1 ***Is comhpháirtíocht é Tithe Solais Móra na hÉireann d'eagraíochtaí poiblí, príobháideacha agus pobail*** *atá ag obair le chéile faoi bhranda comhroinnte. Tacaíonn sé le pobail áitiúla scéalta tí solais a thabhairt beo, ioncam áitiúil a ghiniúint, agus mórtas áite a chothú agus oidhreacht mhuirí a chaomhnú do na glúnta atá le teacht.*

Clár na nÁbhar

1. Tithe Solais Pobail a bhfuil an-tóir orthu sa Ghaeltacht

An fáth a bhfuil tábhacht leo, acmhainneacht, deiseanna agus a eispéiris

2. Samplaí Dea-chleachtais Foghlaim ón Taithí

Cás-staidéir, léargais phraiticiúla agus guthanna ó Fhánaid, ó Dhairbhre agus ón bhFód Dubh

- Grianghraif de na tionscadail
- Guth na taithí
- Na sé cheacht is tábhachtaí

3. Ag Obair le Soilse na hÉireann: Próiseas 5 Chéim

1. Déan Teagmháil go Luath
2. Moladh Tosaigh
3 Athbhreithniú Inmheánach Shoilse na hÉireann
4. Staidéar Féidearthachta Mionsonraithe agus Plean Gnó
5. Faomhadh Deiridh

4. Comhpháirtíocht Branda Thithe Solais Móra na hÉireann

Céard atá i gceist léi agus conas is féidir leis cuidiú le do thionscadal

5. Foinsí Cúnaimh

Príomhtheagmhálacha, gníomhaireachtaí, agus acmhainní

1.

Tithe solais pobail a bhfuil an-tóir orthu sa Ghaeltacht

Is siombailí cumhachtacha iad tithe solais d'fhéiniúlacht, d'athléimneacht agus d'áit. Ní hamháin gur caomhnóirí an chósta iad ach is **ancairí ar ár n-áit, ár bpobal, ár gcultúr, ár dteanga agus ár mórtas áite iad freisin**. Ar fud na Gaeltachta, tá i bhfad níos mó i gceist le tithe solais ná radhairc áille agus scéalta muirí, is féidir leo a bheith ina gcatalaíoch cumhachtach don turasóireacht inbhuanaithe faoi stiúir an phobail.

An Fáth a bhfuil Tábhacht le Tithe Solais is Díol Spéise Pobail

Léirigh taighde Tionchar Soch-Eacnamaíoch arna choimisiúnú ag Teach Solais na hÉireann agus Tithe Solais Móra na hÉireann cé mhéad is féidir le nithe is díol spéise do thithe solais a sheachadadh. Meallann siad cuairteoirí isteach, cuireann siad borradh faoin ngeilleagar áitiúil, agus cuidíonn siad le cáil a tharraingt ar an gceantar agus ar an gceantar níos leithne.

Maidir le pobail Ghaeltachta, déanann na tionscadail seo níos mó fós. Cuidíonn siad le poist a chruthú, an Ghaeilge a choinneáil beo, agus tugann siad deis do chuairteoirí ceangal a dhéanamh le fíorspiorad na háite. Tá tithe solais oiriúnach do thurasóireacht faoi stiúir an phobail[2].

Tithe Solais is Díol Spéise do Chuairteoirí

Is díol spéise do chuairteoirí iad tithe solais go nádúrtha. Lena n-oidhreacht shaibhir mhuirí agus a láithreáin dhrámatúla, meallann siad cuairteoirí áitiúla, intíre agus idirnáisiúnta lena n-áirítear saineolaithe staire, teaghlaigh, grianghrafadóirí agus taiscéalaithe a bhfuil meas acu ar na nithe seo a leanas:

- Scéalta agus stair mhuirí
- Ailtireacht agus radhairc iontacha
- Turais threoraithe agus ateangaireacht
- Imeachtaí agus taispeántais

Cuidíonn na nithe sin go léir le heispéiris cuairteoirí speisialta agus fiúntacha a chruthú.

2 *KHSK Socio-Economic Impact of the Great Lighthouses of Ireland Initiative 2024*

Lóistín Uathúil

Ó theachíní na gcoimeádaithe solais go dtí tithe amuigh ar athraíodh a gcuspóir, is tarraingt mhór é lóistín ag láithreáin tithe solais nó gar dóibh.

Tá teachíní coimeádaithe solais agus foirgnimh chúnta ag go leor láithreán agus nuair a dhéantar iad a athchóiriú agus a oiriúnú go híogair, déantar na nithe seo a leanas de na spásanna seo:

- Áiteanna uathúla agus tumthacha le fanacht iontu
- Gineadóirí ioncaim don phobal a thacaíonn le seachadadh eispéiris eile a chuirtear ar fáil ar an láthair
- Spreagann siad cuairteanna níos faide

Conairí agus Geataí

Tá go leor samplaí idirnáisiúnta agus náisiúnta ann den chaoi ar féidir le Tithe Solais feidhmiú mar phointí tosaigh nó stad do chonairí siúil agus rothaíochta, do bhealaí cósta, agus do thurais oidhreachta níos leithne.

Is é an luach siombalach, an láithreacht fhisiciúil agus an suíomh álainn a bhaineann leo a dhéanann ancairí nádúrtha díobh a bhaineann le:

- Conairí rothaíochta agus siúil
- Lúba áille agus bealaí turais cósta
- Moil ateangaireachta do nithe is díol spéise in aice láimhe agus don réigiún

Is féidir leo cuidiú le cuairteoirí a scaipeadh agus eispéiris níos leithne a nascadh.

Turais Bád agus Eispéiris Mhuirí

Tá acmhainneacht mhór ag go leor láithreán tithe solais agus ag ceantair timpeall orthu do ghníomhaíochtaí uiscebhunaithe, ó fhaire ar fhiadhúlra agus turais bád go conairí cadhcála agus slatiascaireacht farraige.

Cuireann na heispéiris seo luach breise ar fáil do chuairteoirí agus cuireann siad deiseanna nua fiontraíochta ar fáil.

Teanga, Cultúr agus Nasc Pobail

Sa Ghaeltacht, cuireann tithe solais is díol spéise bealach cumhachtach ar fáil chun an Ghaeilge agus an cultúr Gaelach a cheiliúradh. Trí ateangaireacht dhátheangach, treoraithe Gaeilge, ceardaíocht áitiúil, agus scéalaíocht bia, nascann cuairteoirí go domhain le háit agus le daoine.

Leis an bhfís cheart, is féidir láithreán tí solais a fhorbairt ina mhol cultúrtha beo, lena gcuirtear an méid seo a leanas ar fáil:

- Spásanna comhroinnte d’imeachtaí, do cheardlanna agus do thaispeántais cheardaíochta
- Áiteanna le haghaidh mórtas pobail agus cruinnithe cultúrtha
- Ardáin do chláir Ghaeilge, oideachais agus óige
- Caifé fáilteach agus siopa ceardaíochta chun naisc áitiúla a chothú agus athchuairteanna a spreagadh
- Rannpháirtíocht níos doimhne do chuairteoirí trí eispéiris bharántúla fhiúntacha

Ní hamháin go léiríonn na láithreáin seo ár gcultúr Éireannach, cuidíonn siad lena chothú agus lena fhás.

Scaoileadh le hAcmhainneacht Áitiúil

Trí oidhreacht a nascadh le fáilteachas, leis an gcomhshaol agus le fiontraíocht, is féidir le tithe solais is díol spéise a bheith ina n-ancairí ó thús deireadh na bliana d'fhorbairt réigiúnach. Ní hamháin gur áiteanna iad chun cuairt a thabhairt orthu, is áiteanna iad chun turais a thosú, bualadh le pobail, agus smaointe a spreagadh.

Mar a léirítear leis na samplaí sa treoir seo, nascann na tionscadail tí solais is rathúla go leor sraitheanna taithí agus ar an gcaoi sin, tugann siad léargas ar gach rud a dhéanann an Ghaeltacht speisialta.

Oibríonn Comhpháirtithe uile Thithe Solais Móra na hÉireann le chéile chun scaoileadh leis an acmhainneacht seo

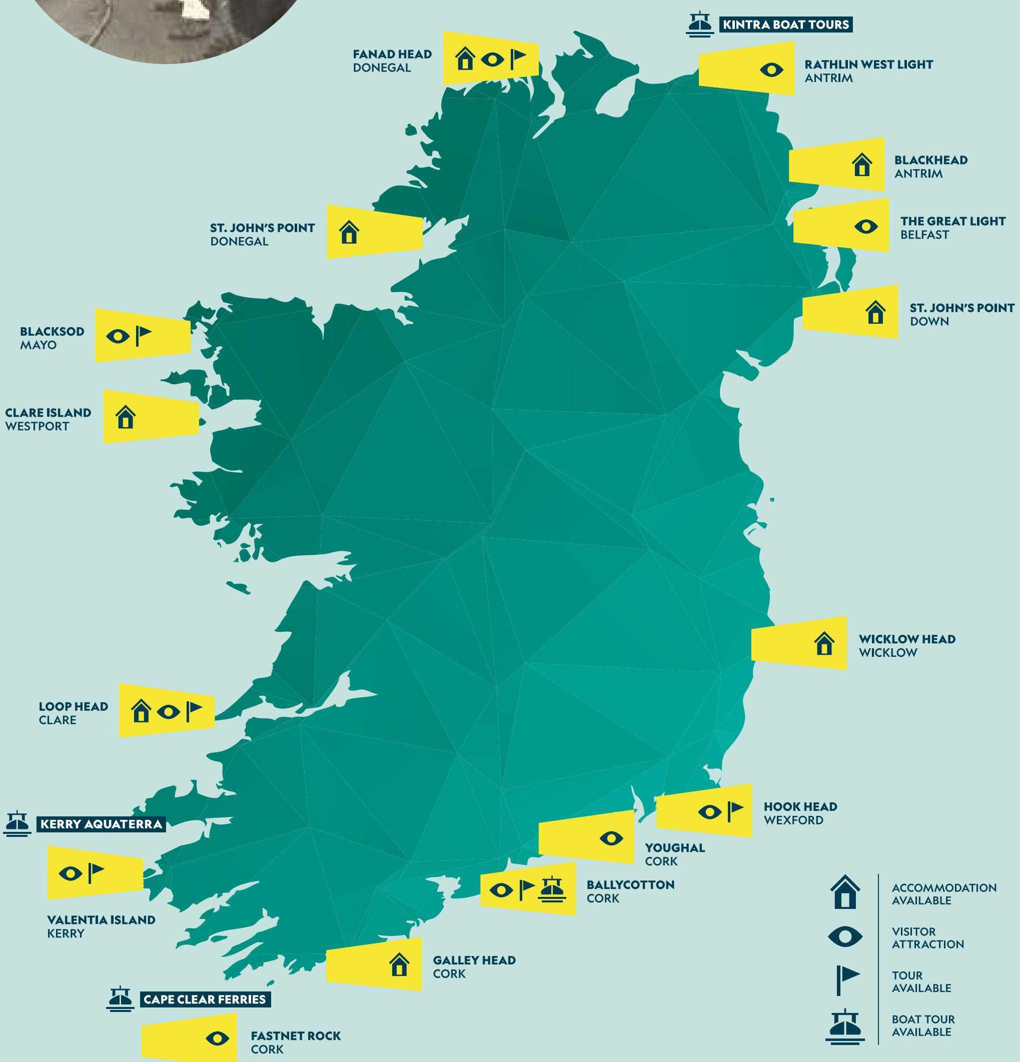

Tithe Solais sa Ghaeltacht

2.

Samplaí Dea-chleachtais – 3 Theach Solais den Scoth

An méid atá foghlamtha againn ó na daoine a rinne é

Tá an Treoir seo bunaithe ar chomhchiall daoine agus oibreoirí a bhfuil taithí dhomhain acu ar fhorbairtí tí solais pobail.

Leagtar béim sa roinn seo ar thrí thionscadal tí solais rathúla: Fánaid (Co. Dhún na nGall), Dairbhre (Co. Chiarraí) agus an Fód Dubh (Co. Mhaigh Eo).

3 Theach Solais den Scoth

Tá a scéal féin ag gach teach solais le feiceáil, ach tá snáithe coitianta acu go léir: daoine áitiúla a bhfuil dúspéis acu agus iad ag obair le chéile chun teach solais a iompú ina rud speisialta do chuairteoirí, dá bpobal agus don todhchaí.

Táimid buíoch do na foirne ag na tithe solais as am a chaitheamh chun machnamh a dhéanamh ar a dtionscadal agus na ceachtanna tábhachtacha atá foghlamtha acu a roinnt.

Tá súil againn go spreagfaidh agus go dtreoróidh a gcuid scéalta thú ar do thuras féin

Teach Solais Fhánada

Suíomh: Leithinis Fhánada, Co. Dhún na nGall

Oscailte don phobal: 2016

Eintiteas Bainistithe: Cuideachta faoi Theorainn Ráthaíochta le bord deonach

Múnla Oibriúcháin: Fiontar Sóisialta Seachbhrabúsach

Is díol spéise do chuairteoirí an phobail é Teach Solais Fhánada ar Shlí an Atlantaigh Fhiáin, agus cuireann sé turais threoraithe, scéalta muirí áitiúla agus tréimhsí fanachta thar oíche ar fáil i dtrí theachín coimeádaithe solais atá athchóirithe go hálainn.

Cuireadh tús lena thuras in 2012, nuair a fuair Soilse na hÉireann maoiniú trí Chomhlacht na gClár Speisialta AE (SEUPB) chun cuidiú le sé láithreán tí solais a athchóiriú ar fud Thuaisceart Éireann agus Dhún na nGall. Leis an tacaíocht luath sin, leagadh síos an bhunobair chun Fanad a chlaochlú ina cheann scríbe do chuairteoirí.

In 2018, osclaíodh ionad fáiltithe nua agus spás buan taispeántais le tacaíocht ó Fháilte Éireann, ó Shoilse na hÉireann, ó Chomhairle Contae Dhún na nGall, agus ó Údarás na Gaeltachta. Ó shin i leith, tá an t-eispéaras ag dul i méid. Is féidir le cuairteoirí taitneamh a bhaint anois as suiteálacha fuaime, turais fuaime ilteangacha, eispéireas tí solais réaltachta fíorúla, taispeántas fiadhúlra, siopa, agus caifé, agus iad go léir ag cur doimhneacht agus carachtar leis an díol spéise uathúil cósta seo.

Is fostóir áitiúil tábhachtach é Fánaid anois a chuireann poist luachmhara go lánaimseartha agus páirtaimseartha ar fáil. In 2024, tháinig breis agus 65,000 cuairteoir ar an láthair, le breis agus 22,000 acu a cheannaigh turas túir. Tá rátaí áitíochta do na trí theachín Coimeádaithe ag 90%, i bhfad os cionn an mheáin náisiúnta

Fanad: Voices of experience

Ar deireadh, roghnaigh an pobal úinéireacht iomlán a ghlacadh—na turais agus an lóistín a bhainistiú iad féin. Bhí an cinneadh sin ríthábhachtach chun inbhuanaitheacht fhadtéarmach a chinntiú agus chun smacht a choinneáil ar an tsamhail ghnó laistigh den phobal.

Cuireann an teach solais fostaíocht dhíreach, róil shéasúracha ar fáil do mhic léinn agus deiseanna oibre deonaí ar fáil. Neartaigh sé sin an toilleadh agus an úinéireacht áitiúil. Fostaímid foireann shéasúrach go háitiúil, rud atá tábhachtach don phobal.

Le tacaíocht Phobail, rinneadh athruithe móra chun feabhais – chuir sí ar ár gcumas foireann lánaimseartha a fháil agus chuidigh sí linn margaí nua a bhaint amach. Chuir Turasóireacht Dhún na nGall tacaíocht ríthábhachtach ar fáil chun ár suíomh gréasáin agus ár n-inneall áirithinte lóistín a fhorbairt.

Ná bí ag brath ar dhíolacháin ticéad amháin. Soláthraíonn áitíocht ard Fhánada ina thrí theachín coimeádaithe solais ioncam riachtanach a thacaíonn le hoibríochtaí ó thús deireadh na bliana, agus tá an siopa ceardaíochta agus caife ríthábhachtach le haghaidh gnó athuaire a thacaíonn le healaíontóirí agus táirgeoirí áitiúla.

D’fhás Fánaid go tapa agus bhí sé deacair uirthi coinneáil suas. Tugann cur chuige céimnithe am duit chun foghlaim agus fás

Déanann Cionn Fhánada ceiliúradh ar thraidisiúin mhuirí agus ar chultúr na Gaeltachta. Tá an Ghaeilge leabaithe inár n-eispéireas cuairteoirí, rud a threisíonn an fhéiniúlacht áitiúil

Sé cheacht thábhachtacha ó fhoireann Theach Solais Fhánada

1. Bíodh sé faoi úinéireacht áitiúil agus déan é a stiúradh
Bíodh smacht iomlán agat ar do thionscadal agus ar an méid a chuireann sé ar fáil, lena n-áirítear turais, lóistín, caifé, miondíol agus an t-eispéireas foriomlán cuairteoirí. Oibrigh le comhpháirtithe agus gníomhaireachtaí (Soilse na hÉireann, Fáilte Éireann, Pobal) **ach coinnigh ceannaireacht agus cinntí fréamhaithe go háitiúil.**

2. Faigh lóistín nuair is féidir
Tá cuairteanna thar oíche ríthábhachtach le haghaidh inbhuanaitheacht airgeadais. Tá lóistín mar bhonn agus mar thaca ag an oibríocht ar fad agus cuidíonn sé le caiteachas cuairteoirí a scaipeadh.

3. Tóg na bunchlocha ar dtús
Réitigh an bonneagar (uisce, leithris, rochtain, Wi-Fi) agus comhaontuithe dlíthiúla (léasanna, ceadúnú) go luath. Is féidir leis na nithe bunúsacha sin bac a chur ar dhul chun cinn mura dtugtar aghaidh orthu roimh ré.

4. Déan infheistíocht i scileanna agus i rialachas
Cumas láidir rialachais, airgeadais, margaíochta, comhlíonta agus scéalaíochta a fhorbairt.

5. Tosaigh beag agus fás le himeacht ama
Is fearr a oibríonn forbairt chéimnithe. Tosaigh simplí (Thosaigh Fánaid le bothán agus siopa coimeádáin), foghlaim faoin méid a oibríonn, agus cuir leis an méid sin. Ná fan le foirfeacht – ní gá ach tosú.

6. Cruthaigh Eispéireas Cuairteoirí an-spéisiúil
Tagann cuairteoirí do na radhairc agus tagann siad ar ais don scéal. Bain úsáid as treoraithe agus ateangaireacht áitiúil chun beocht a chur i do theach solais. Déan ioncam a éagsúlú trí mhiondíol, imeachtaí, bia agus deoch, agus lóistín.

Teach Solais Dairbhre

Suíomh: Dairbhre, Co. Chiarraí

Oscailte don phobal: 2013

Múnla Oibriúcháin: Carthanas Cláraithe le coiste faoi stiúir an phobail.

Eintiteas Bainistithe: Comhlacht Forbartha Dhairbhre / Coiste an Tí Solais

Is sampla iontach é Teach Solais Dhairbhre den chaoi ar féidir le fís phobail agus obair chrua beocht a chur i láithreán stairiúil. Cuireann an teach solais turais threoraithe agus ateangaireacht sheasta ilmheán ar fáil. Bhí sé ar cheann de bhunaitheoirí chomhpháirtíocht Thithe Solais Móra na hÉireann.

Tá an tionscadal á reáchtáil ag Coiste Tí Solais faoi stiúir oibrithe deonacha faoi scáth Chuideachta Forbartha Dhairbhre (VIDCO). Ón tús, bhain an coiste úsáid as a eolas agus a chreidiúnacht láidir áitiúil chun rochtain a fháil ar mhaoiniú, ar shaineolas agus ar acmhainní a chuir ar a gcumas an tionscadal a chur ar bun le hacmhainní teoranta ach le huaillmhian mhór. Bhí ról ríthábhachtach ag úsáid straitéiseach líonraí agus tacaíochtaí pobail VIDCO maidir le hacmhainní agus daoine a úsáid.

Ó osclaíodh é, tá méadú seasta tagtha ar líon na gcuairteoirí go dtí beagnach 25,000 in aghaidh na bliana. Leanann an coiste de bheith ag cur feabhas ar an eispéireas cuairteoirí agus san am céanna cuireann sé leis an gceann scríbe níos leithne agus le geilleagar an oileáin.

Is samhail luachmhar é an tionscadal seo den chaoi ar féidir le huaillmhian áitiúil, comhpháirtíochtaí cliste, agus struchtúr láidir pobail teach solais a iompú ina dhíol spéise inbhuanaithe do chuairteoirí a chosnaíonn an oidhreacht agus a neartaíonn mórtas pobail.

Dairbhre: Guth na taithí

Thángthas ar an smaoineamh nuair a thug úinéirí tithe aíochta áitiúla cuairt ar theach solais Cheann Léime i gCo. an Chláir. Agus iad spreagtha ag an acmhainneacht, d'fhill siad ar an mbaile agus iad ag smaoineamh 'cén fáth nach féidir é sin a dhéanamh anseo' agus fuair siad tacaíocht áitiúil.

Tháinig ár gcoiste forbartha tí solais le chéile go tapa, seisear nó seachtar daoine a bhfuil taithí mhór acu ó chúlraí éagsúla sa ghnó, sa tseirbhís phoiblí agus sa turasóireacht. Bhí a líonraí náisiúnta láidre thar a bheith luachmhar. Mar sin féin, ba é an chéim ba thábhachtaí a ghlacamar ná bheith inár n-eintiteas dlíthiúil go luath. Thug sé sin creidiúnacht dúinn, rochtain ar mhaoiniú, agus an cumas dul ar aghaidh go muiníneach.

Thosaíomar le beagnach airgead ar bith, gan ach diongbháilteacht agus smaoineamh maith againn. Le gach bua beag bailíodh neart, rud a chuidigh linn deontais níos mó, €100,000 cuir i gcás, a fháil ó Fháilte Éireann. Ní raibh sé tapa, glacann sé tamaill chun léasanna, pleanáil agus bonneagar a fháil. Mar sin féin, má bhíonn tú foighneach agus má leanann tú ag brú ar aghaidh, tagann sé le chéile.

Caith am ar staidéar féidearthachta críochnúil, féach ar do mhargadh, ar chostais, ar rochtain agus ar chumas phobail. Is é an bunús é do gach rud a leanann. Agus ná déan gannmheastachán ar an méid ama is féidir caibidlíocht léasa agus comhaontuithe dlíthiúla a thógáil. Cuir an t-am san áireamh, faigh comhairle mhaith, agus coinnigh d'fuinneamh.

Bí ag Smaoineamh níos faide ná an Lá Oscailte

Chuir an teach solais síneadh le séasúr na turasóireachta agus cuidigh sé le gnólachtaí áitiúla. Téann eispéireas láidir cuairteoirí chun tairbhe don phobal ar fad.

Le tabhairt an phobail le chéile trí rannpháirtíocht áitiúil agus seoladh Chairde an Tí Solais, spreagadh mórtas athnuaite inár n-oidhreacht mhuirí, ag aontú daoine maidir le fís chomhroinnte agus ag neartú a mbraistint úinéireachta sa tionscadal.

Sé cheacht thábhachtacha ó fhoireann Theach Solais Dhairbhre

1. Tóg am chun fís chomhroinnte a shainiú
Thosaigh turas Dhairbhre le cuairt ar theach solais Cheann Léime, rud a spreag smaoineamh mór. Ghlac sé dúspéis agus seasmhacht chun leanúint ar aghaidh, agus d'fhás sé ina iarracht ar fud an phobail.

2. Úsáid a bhfuil agat
Ná fan le foirfeacht. Bhain Dairbhre úsáid chliste as na hacmhainní a bhí ann cheana, scéimeanna CE/Tús, scileanna deonacha, eolas áitiúil, agus struchtúr dlíthiúil faoi VIDCO. Tá níos mó ag formhór na bpobal cheana ná mar a thuigeann.

3. Bíodh na nithe bunúsacha i gceart agat ón tús agus tá tábhacht le struchtúr dlíthiúil a bheith ann go luath.
Labhair le páirtithe leasmhara áitiúla agus náisiúnta agus déan teagmháil le Soilse na hÉireann agus le gníomhaireachtaí comhpháirtíochta eile. Déan taighde ar d'eispéireas cuairteoirí agus é a shainiú, samhail rialachais a bhunú, róil a shoiléiriú, agus creidiúnacht áitiúil a fhorbairt. Fágann sé sin go bhfuil sé níos éasca rochtain a fháil ar mhaoiniú, comhpháirtíochtaí a dhéanamh, agus neart a bhailiú.

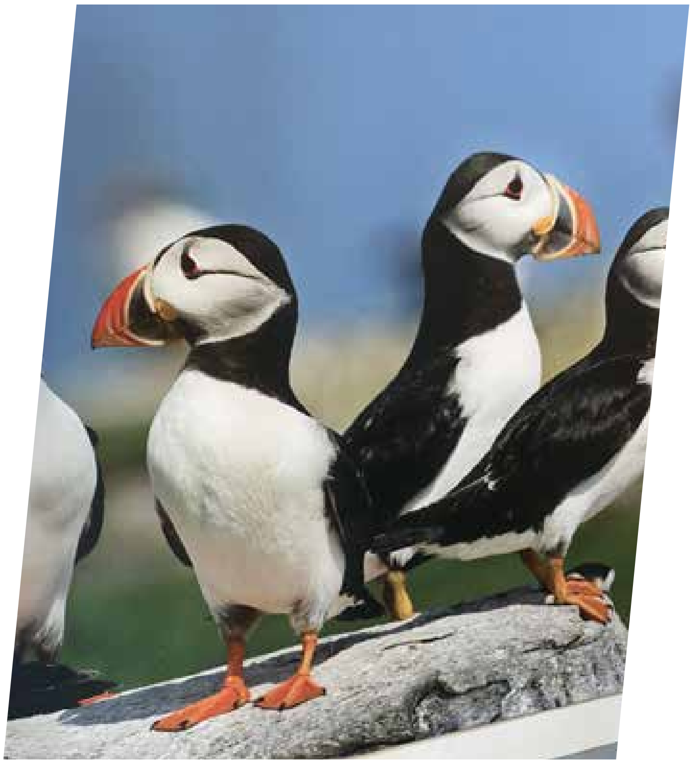

4. Coinnigh do phobal gar duit
Tá ceannach isteach leanúnach an phobail ríthábhachtach. Rinne foireann Dhairbhre dul chun cinn a chur in iúl go rialta, lorg siad tuairimí, agus choinnigh siad pobal gnó an oileáin i gcoitinne ar an eolas lena chinntiú go raibh an tionscadal fréamhaithe i dtosaíochtaí áitiúla.

5. Bí ciallmhar agus foighneach le maoiniú
Thosaigh Dairbhre ar bhonn beag agus bhain sí torthaí amach, rud a chuidigh le tacaíochtaí níos mó a fháil. Bí ag súil le rómhaorlathas agus moilleanna, go háirithe maidir le hiarratais ar dheontais agus forbairt bonneagair, ach lean ar aghaidh.

6. Bí ag smaoineamh go fadtéarmach ón gcéad lá
Bí i gcónaí ag smaoineamh níos faide ná an lá oscailte maidir le hinbhuanaitheacht agus leas an phobail. Tá Dairbhre fós ag fás, ag forbairt conairí, ag óstáil imeachtaí, agus ag bunú scéim dar teideal 'Cairde an Tí Solais' chun tacú le gnólachtaí pobail agus le gnólachtaí eile

Teach Solas an Fód Dubh

Suíomh: An Eachléim, Leithinis an Mhuirthead, Co. Mhaigh Eo.

Oscailte don phobal: Teach Solais 2019

Múnla Oibriúcháin: Clonad Cuairteoirí Solais 2024. Ionad Cuairteoirí Solais 2024.

Eintiteas Bainistithe: Ionad Deirbhile (Comharchumann Forbartha Ionad Deirbhile – CFID)

Is sampla cumhachtach é Teach Solais an Fhóid Duibh den chaoi ar iompaigh pobal beag Gaeltachta píosa uathúil d'oidhreacht mhuirí ina eispéireas beo cuairteoirí. Cuireann sé turais threoraithe ar fáil faoi stiúir mhuintir na háite, go leor acu a bhfuil naisc dhíreacha teaghlaigh acu le coimeád tithe solais, rud a chuireann beocht i scéalta na farraige ar bhealach barántúil agus pearsanta.

Cuireadh tús leis an smaoineamh in 2018, a bhí spreagtha ag turas tagarmharcála go tithe solais eile is díol spéise. D'aithin an grúpa pobail CFID (Comharchumann Forbartha Ionad Deirbhile) a bhí ag obair le Soilse na hÉireann, le Comhairle Contae Mhaigh Eo agus le hÚdarás na Gaeltachta go bhféadfaí cur le tarraingteacht nádúrtha agus le mórtas láidir áitiúil an cheantair.

Sa lá atá inniu ann, cuireann an teach solais agus Ionad Cuairteoirí SOLAS in aice láimhe (a osclaíodh in 2024) eispéireas comhtháite ar fáil, rud a thaispeánann oidhreacht uathúil chósta, oileáin agus chogaidh an cheantair. Bhí an t-iarratas rathúil CFRE a chuidigh le SOLAS a mhaoiniú fréamhaithe i neart agus rath luath an tionscadail tí solais.

Léiríonn taithí an Fhóid Duibh an luach a bhaineann le ceannaireacht phobail, comhpháirtíochtaí cliste, agus pleanáil chéimnithe. I measc na bpleananna a bheidh ann amach anseo tá áiseanna feabhsaithe, tuilleadh ateangaireachta, agus eispéiris shaincheaptha ardleibhéil, agus iad go léir á spreagadh ag fís shoiléir don turasóireacht inbhuanaithe i nGaeltacht Thuaisceart Mhaigh Eo.

An Fód Dubh: Guth na taithí

Travel and learn from others: Visit other lighthouse visitor sites and talk to the people running them. See how they operate, how they work with Irish Lights and local authorities. Look at their governance structures what's working, what isn't. Take advice and shape your own model with confidence.

Partnering with Solus gave us the structure and support to focus on what we do best, welcoming visitors and sharing our story. Its establishment is a testament to the community's commitment to protecting and promoting their heritage, while creating meaningful educational and tourism opportunities.

Having respected local leaders with national connections made a huge difference.

Their credibility opened doors we couldn't have knocked on ourselves.

Our guides are trained by Fergus Sweeney whose father, uncle and grandparents were all lightkeepers and employees of Irish Lights.

Family connection is important and provides personal, authentic storytelling and we **enhance this with digital technology** and other methods to deliver.

We learned that operational success is tied to strong visitor management, sustainable staffing resources and effective communication.

We needed to **harness public funding** such as Pobal, CE RSS and Failte Ireland support. You need to follow the money!

All lighthouse sites come with limits that may include access, visitor numbers, and what you can offer. Looking back, we wish we'd planned earlier for this by considering interpretation and visitor flow. This would have saved time and helped us manage expectations.

Sé cheacht thábhachtacha ó fhoireann Theach Solais an Fhóid Dhuibh

1. Coinnigh simplí é ag an tús - ach cuir tús leis
Foghlaim ó dhaoine eile, faigh comhairle agus ansin tosaigh leis an méid atá agat. Osclaíodh an Fód Dubh le pointe fáilte measartha agus bosca síntiús, agus d'fhás sé ina eispéireas iomlán cuairteoirí le himeacht ama. Tá dul chun cinn níos tábhachtaí ná foirfeacht.

2. Lig don scéal a bheith i gceannas
Is féidir le scéal uathúil áitiúil, mar shampla an réamhaisnéis aimsire sa dara cogadh domhanda a chuir moill ar D-Day, tóir dhomhanda a thabhairt do do theach solais. Tóg d'eispéireas cuairteoirí maidir le scéalta barántúla nach féidir a insint ach i d'áit agus bain leas as teicneolaíocht agus modhanna éagsúla chun do scéal a insint.

3. Cuir lena bhfuil áitiúil
Ó oifig ché a athúsáid go tarraingt ar oibrithe deonacha pobail agus saineolas deonaithe, taispeánann an Fód Dubh an chaoi ar féidir le buanna áitiúla, daoine, áiteanna agus scileanna níos mó a bhaint as acmhainní ná mar a cheapann tú.

4. Lean an t-airgead agus bíodh a fhios agat conas maoiniú a ghiaráil
Déan gach foinse maoinithe poiblí agus pobail a d'fhéadfadh a bheith ann go luath a leagan amach. Is féidir athruithe móra chun feabhais a dhéanamh le scéimeanna CE, RSS agus Pobail. Déan na caidrimh chearta a thógáil, iarr comhairle, agus foghlaim conas an méid atá amuigh ansin a ghiaráil chun do thionscadal a choinneáil ag gluaiseacht ar aghaidh

5. Coinnigh réadúil agus measúil é
Le forbairt ísealtionchair, úsáid na Gaeilge agus íogaireacht chultúrtha, coinníodh an tionscadal fréamhaithe san áit. Fan dílis do shuíomh do thí solais. Seachain rófhorbairt.

6. Bí ag fás leis an éileamh
Chuaigh an fhoireann in oiriúint de réir a chéile don éileamh cuairteoirí, ag bainistiú sreafaí le méid fíorbheag bonneagair. Chuidigh an tsolúbthacht agus an fhoighne leo forbairt ar bhealach inbhuanaithe agus an fhís fhadtéarmach á cosaint san am céanna.

Critical Sucess Factors for Community-Led Lighthouse Projects

3.

Ag Obair le Coimisinéirí Shoilse na hÉireann

Má tá sé beartaithe agat láithreán tí solais a fhorbairt, beidh Soilse na hÉireann ina phríomh-chomhpháirtí ón tús.

Mar an t-údarás reachtúil atá freagrach as maoin tithe solais, soláthraíonn Soilse na hÉireann na ceadanna, na creataí agus an tuiscint theicniúil is gá chun smaoineamh a réadú.

Tacaíonn siad go gníomhach freisin le tionscadail atá ag teacht lena bhfís maidir le hathúsáid inbhuanaithe, cothromaíocht a bhaint amach idir cosaint na hoidhreachta, luach an phobail, agus acmhainneacht na turasóireachta.

Téigh i mbun oibre go luath. Is féidir le Soilse na hÉireann cuidiú leat dul i ngleic le castachtaí, deiseanna a chur ar fáil, agus a chinntiú go bhfuil do thionscadal bunaithe ar dhea-chleachtas.

Leagtar amach sa phróiseas cúig chéim seo a leanas an chaoi ar féidir le tionscadal dul ar aghaidh ó choincheap go hoibríocht le linn tréimhse thart ar 18 mí.

Ag brath ar do shuíomh agus an leibhéal ullmhachta, d'fhéadfadh roinnt céimeanna tarlú níos tapúla nó níos moille.

Step 1: Make early contact with Irish Lights

Ní mór d'aon fhorbairt bheartaithe ceadú a fháil ar dtús ó Fheidhmeannacht Shoilse na hÉireann agus ar deireadh óna Bord.

Sula bhforbraíonn tú pleananna, téigh i dteagmháil le Soilse na hÉireann chun an méid seo a leanas a dhéanamh:

1. A dheimhniú cé acu atá nó nach bhfuil do láithreán incháilithe do 'Úsáid Mhalartach'
2. A shoiléiriú cé na codanna den mhaoin is féidir a chur ar fáil do thríú páirtí

Tá rannpháirtíocht luath bunriachtanach. Cuideoidh an comhrá tosaigh seo leat teorainneacha láithreáin, ceadanna, agus aon srianta ábhartha a thuiscint, agus do thionscadal á chur ar an mbóthar ceart ón tús.

Teagmháil:
Dave Ward, Bainisteoir Tráchtála
dave.ward@irishlights.ie

Step 2: Initial Proposal

Cuidíonn an chéim seo le Soilse na hÉireann measúnú a dhéanamh ar oiriúnacht, ailíniú straitéiseach agus acmhainneacht do thionscadail le haghaidh comhpháirtíocht fhadtéarmach rathúil.

Má dheimhnítear go bhfuil do láithreán incháilithe le haghaidh **Úsáid Mhalartach**, is é an chéad chéim eile togra ardleibhéil a ullmhú agus a chur faoi bhráid Shoilse na hÉireann. Ba cheart dó sin breac-chuntas soiléir a thabhairt ar d'fhís, inmharthanacht an tionscadail a léiriú, agus a thaispeáint go bhfuil sé d'acmhainn ag do ghrúpa beart a dhéanamh de réir do bhriathair

Ba cheart an méid seo a leanas a áireamh i do mholadh:

- **Sonraí urraitheoir an tionscadail** - cé atá i gceannas ar an tionscadal, **stádas dlíthiúil na heagraíochta** atá ag iarraidh rochtain ar an láithreán a léasú nó a cheadúnú.
- **Fís agus úsáid bheartaithe -** cur síos ar an bhforbairt atá beartaithe agat, ar an gcuspóir atá beartaithe di agus ar an gcaoi a bhfuil sí suite i gcomhthéacs an láithreáin/an cheantair máguaird.
- **Litreacha tacaíochta -** litir ó Údarás na Gaeltachta agus, go hidéalach, ó d'Údarás Áitiúil a dhearbhaíonn a thacaíocht agus a spéis sa tionscadal.
- **Forbhreathnú ar mhaoiniú -** plean maoiniúcháin forbartha, ina léirítear foinsí infheistíochta (deontas, fiachas, cothromas) agus comhpháirtithe maoiniúcháin deimhnithe nó a d'fhéadfadh a bheith ann.
- **Ailíniú turasóireachta -** léirigh an chaoi a bhfuil do thogra ag teacht le straitéisí turasóireachta réigiúnacha nó le spriocanna forbartha cinn scríbe.
- **Achoimre ar an bhforbairt maoine** (lena n-áirítear líníochtaí, stádas pleanála, raon feidhme an láithreáin) lena n-áirítear breithniú ar fhóntais agus ar sheirbhísí (m.sh. leictreachas, uisce, séarachas, rochtain, páirceáil)

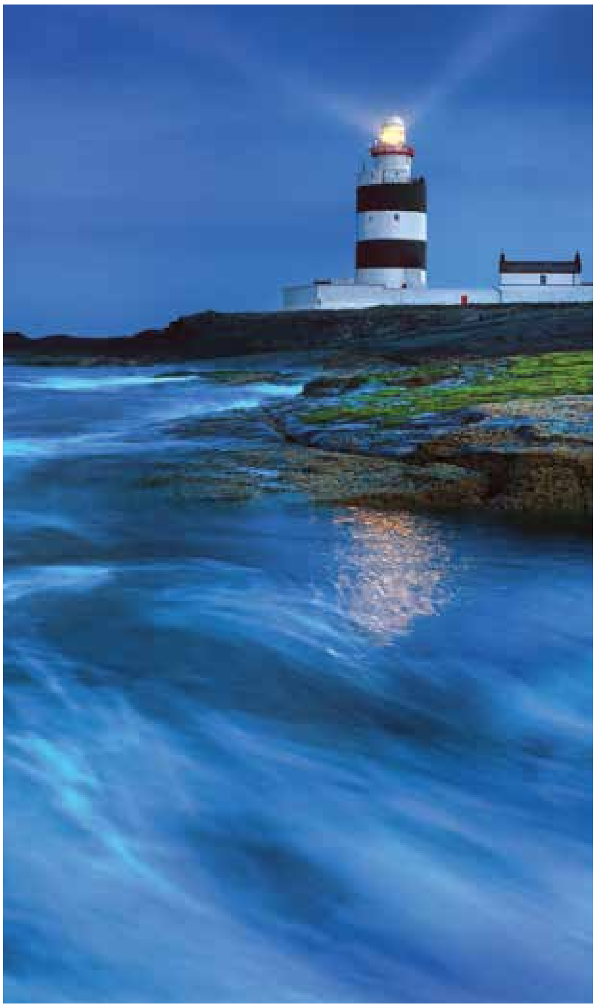

Céim 3: Athbhreithniú Inmheánach Shoilse na hÉireann

Comhaontú i bPrionsabal – Céard is brí leis

A luaithe a dhéanfar athbhreithniú ar do thogra ardleibhéil, déanfaidh Soilse na hÉireann measúnú ar inmharthanacht an tionscadail bunaithe ar an bhfaisnéis a chuirtear ar fáil i gCéim 2.

Má tá dul chun cinn maith á dhéanamh leis an tionscadal, beidh **Comhaontú i bPrionsabal** i ndiaidh na céime seo, ar léiriú foirmiúil é sin go dtacaíonn Soilse na hÉireann leis an smaoineamh go teoiriciúil agus go bhfuil sé toilteanach leanúint ar aghaidh go dtí an chéad chéim eile..

Mar chuid den chéim seo:

- Forbrófar **dréacht-Phríomhthéarmaí Comhaontaithe,** ina leagfar amach na príomhchoinníollacha a bhaineann le léas nó ceadúnas amach anseo.
- De ghnáth, is **léas iomlán deisiúcháin agus árachaithe** é seo, lena a nglacann do ghrúpa freagracht as cothabháil, árachas agus deisiúcháin.

Cuirfear an dréacht-chomhaontú faoi bhráid **Fheidhmeannacht agus Bhord** Shoilse na hÉireann ansin lena cheadú chun dul ar aghaidh a thuilleadh

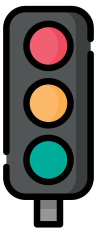

Maoiniú agus Infheistíocht

Is fiontar nach beag é díol spéise tí solais nó spás pobail a fhorbairt agus d'fhéadfadh infheistíocht mhór airgeadais a bheith ag teastáil uaidh.

Ag brath ar chineál agus ar scála na forbartha, d'fhéadfadh infheistíocht tosaigh idir €500,000 agus €5 mhilliún nó níos mó a bheith ag teastáil ó thionscadail, go háirithe i gcás oibreacha bonneagair, rochtain ar an láithreán, ateangaireacht, lóistín, nó áiseanna do chuairteoirí.

Tá sé tábhachtach a bheith réadúil maidir le costais agus tosú ar do phlean maoinithe a mhúnlú go luath.

Cuireann Soilse na hÉireann úsáid na maoine ar fáil faoi léas nó faoi cheadúnas tráchtála agus cuireann sé freagracht as cothabháil agus oibríochtaí laethúla an limistéir fhorléasaithe mar atá leagtha amach sa léas/ceadúnas ar an ngrúpa nó ar an oibreoir áitiúil.

Is féidir le **hÚdarás na Gaeltachta**, an tÚdarás Áitiúil ábhartha, agus gníomhaireachtaí eile ról ríthábhachtach a imirt ag cuidiú le grúpaí pobail deiseanna maoinithe a aithint, tacú le hiarratais, agus cás a dhéanamh ar son infheistíochta chuig ranna rialtais agus chuig comhlachtaí maoinithe.

Sárleid ó sholáthraithe atá ann cheana

Eintiteas dlíthiúil a bhunú go luath agus oibriú go dlúth le Soilse na hÉireann, leis an Údarás, agus le d'Údarás Áitiúil chun straitéis láidir maoinithe agus infheistíochta a thógáil atá ag teacht le tosaíochtaí turasóireachta, oidhreachta agus forbartha pobail.

Céim 4: Staidéar Féidearthachta Mionsonraithe agus Plean Gnó

Le ceadú i bprionsabal ó Shoilse na hÉireann, is é an chéad chloch mhíle eile a bheidh agat staidéar féidearthachta iomlán agus plean gnó 5 bliana a fhorbairt.Ba cheart breathnú ar na gnéithe seo a leanas mar chuid de do staidéar:

1. Fís & Moladh:

- Fís tionscadail agus spriocanna soiléire
- Cur síos ar do thaithí beartaithe
- Ailíniú le tosaíochtaí áitiúla/ceann scríbe
- Straitéis mhargaíochta agus dhíolacháin

2. Measúnú ar an Láithreán agus Riachtanais Forbartha:

- Iniúchadh láithreáin: struchtúir, coinníollacha, rochtain, seirbhísí
- Riachtanais maidir le rochtain ar thrácht agus seirbhísí
- Breithnithe comhshaoil agus sábháilteachta

3. Bainistíocht Oibríochtaí & Cuairteoirí:

- Samhail oibriúcháin agus turas na gcuairteoirí
- Líon réamh-mheasta na gcuairteoirí, agus toilleadh
- Samhail/plean foirne agus oibrithe deonacha
- Uaireanta oscailte, ticéadú, miondíol agus lóistín

4. Cur Chuige Rialachais & Comhpháirtíochta

- Stádas dlíthiúil & struchtúr
- Socruithe rialachais
- Dualgais agus freagrachtaí
- Páirtithe leasmhara agus comhpháirtíochtaí
- Measúnú agus maolú riosca

5. Inmharthanacht Airgeadais (Ionchas 5 Bliana):

- Meastacháin ar chostais forbartha agus oibríochtúla
- Réamhaisnéisí sreafa airgid
- Sreabha ioncaim a d'fhéadfadh a bheith ann, samhail phraghsála
- Maoiniú deimhnithe agus maoiniú a d'fhéadfadh a bheith ann
- Plean aisíocaíochta iasachta

6. Inbhuanaitheacht & Oidhreacht:

- Cúram comhshaoil agus oidhreachta
- Ullmhacht dhigiteach
- Monatóireacht, Príomhtháscairí Feidhmíochta agus Measúnú

Céim 5: Faomhadh Deiridh

Má éiríonn le gach rud agus faoi réir dícheall cuí airgeadais agus oibríochtúil deiridh arna ndéanamh ag Soilse na hÉireann, fágfaidh do Staidéar Féidearthachta agus do Phlean Gnó go ndeonófar ceadú críochnaitheach.

Ullmhóidh Soilse na hÉireann ansin na doiciméid dhlíthiúla a bheidh le síniú ag an dá pháirtí.

Áirítear orthu seo:

- Soilse na hÉireann chun Léas/Ceadúnas tráchtála a eisiúint d'Urraitheoir an Tionscadail
- Gníomhas Tréigin – is gá é a shíniú
- Fianaise go bhfuil cumhdach árachais cuí i bhfeidhm, lena n-áirítear ach gan a bheith teoranta do na cineálacha árachais seo a leanas;
  - Dliteanas Poiblí (€6.5M) & Fostóirí (€13M)
  - Árachas Maoine
- Ballraíocht GLI – cairt bhranda, táille bhliantúil sonrasctha agus comhpháirtithe a chur in aithne

FÍORÚ *na* FÍSE

Nuair a bheidh na cúig phríomhchéim curtha i gcrích agat agus comhaontú bainte amach agat le Soilse na hÉireann, tá tú réidh chun d’fhís tí solais a réadú.

Is é seo an nóiméad a chuirtear tú le d’fhís a réadú mar eispéireas beo, do chuairteoirí ó gach cearn den domhan, agus d’oidhreacht áitiúil, d’áit agus do phobal á gceiliúradh.

Leanfaidh Soilse na hÉireann de bheith ina chomhpháirtí tiomanta, ag tacú le d’oscailt oifigiúil, ag treorú do ghníomhaíochtaí seolta, agus ag cuidiú leat imeascadh le comhpháirtíocht **Thithe Solais Móra na hÉireann.**

4.

Tithe Solais Móra na hÉireann

Is é cuspóir Thithe Solais Móra na hÉireann a bheith ar an bpríomhshamhail chomhpháirtíochta agus ar an bpríomhghuth don turasóireacht tí solais, dá n-oidhreacht mhuirí, agus dá gcultúr ar oileán na hÉireann. Trí chomhoibriú le comhpháirtithe pobail, poiblí agus príobháideacha, soláthraímid eispéiris agus tionscadail nuálacha a théann chun tairbhe do phobail chósta go sóisialta agus go heacnamaíoch ar bhealach inbhuanaithe.

Tá 14 bhall i dTithe Solais Móra na hÉireann, a chuireann 22 eispéireas is díol spéise do chuairteoirí ar fáil le chéile.

Is measc Chomhpháirtithe Thithe Solais Móra na hÉireann, tá:

Kintra Boat Tours

Irish Landmark Trust

An Cumann Ríoga um Chosaint Éan i dTuaisceart Éireann (RSPB)

Forbairt Fhánada Teoranta

Ballycotton Sea Adventures

Comhlacht Forbartha Dhairbhre

Teach Solais Chliara

Maritime Belfast

Kerry Aqua Terra Tours

Comhairle Contae Chorcaí

Ionad Deirbhile

Hook Heritage Ltd.

Comhairle Contae an Chláir

Báid Farantóireachta Chléire

Le chéile, déanann siad ionadaíocht ar chomhpháirtithe san earnáil phoiblí, phríobháideach agus phobail, agus tacaíonn roinnt páirtithe leasmhara leo, lena n-áirítear Fáilte Éireann, Údarás na Gaeltachta, Turasóireacht Éireann, Turasóireacht Thuaisceart Éireann, Bord Iascaigh Mhara, agus údaráis áitiúla ábhartha

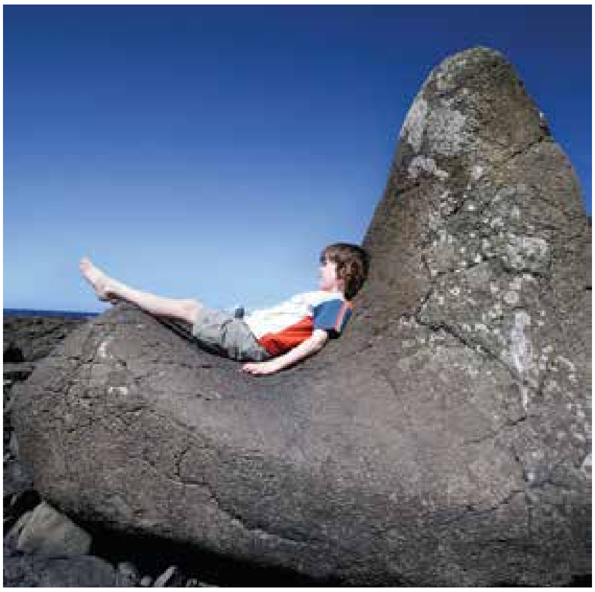

Comhpháirtíocht Thithe Solais Móra na hÉireann

Tá Soilse na hÉireann ag cur acmhainní ar fáil don chomhpháirtíocht agus íocann comhpháirtithe GLI táille bhallraíochta bhliantúil

Tá a Chairt, a Straitéis agus a Ionchuir Chomhroinnte mar bhonn agus mar thaca ag an tsamhail seachadta

Great Lighthouses of Ireland Partnership Charter

This is a partnership representing community, public and private operators who offer valuable, innovative and sustainable lighthouse and maritime experiences that benefit coastal communities and their destinations both socially and economically in a sustainable manner.

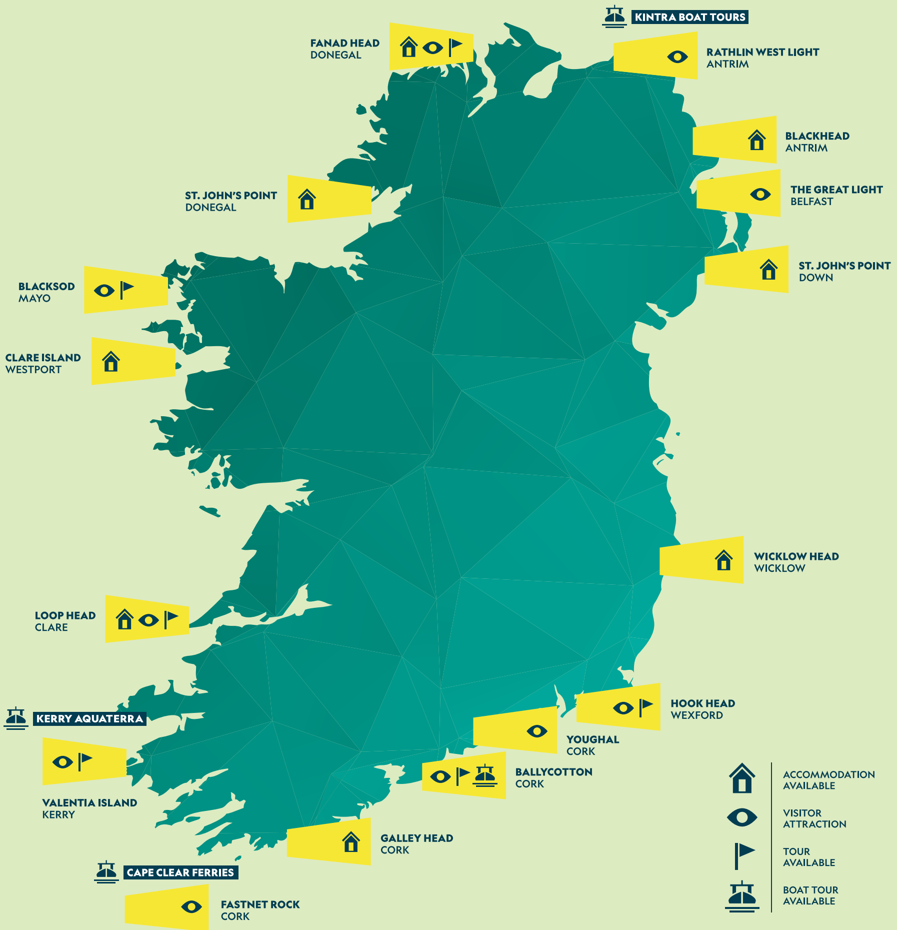

Our ambition is to ensure our partnership is recognised by visitors, funders, agencies and communities as a model that is sustainable, creative, innovative and one that they value and support.

Our values
Shared values guide and inform all our actions and relationships with each other, stakeholders, visitors and communities.

Togetherness

Sustainability

Collaboration

Creativity & Innovation

In 2025, foilsíodh an plean straitéiseach, deich mbliana ó seoladh an chomhpháirtíocht bhranda bhunaidh

VISION

By 2035, Great Lighthouses of Ireland is celebrated both nationally and internationally as a leading all-island brand and partnership, providing sustainable and innovative coastal tourism experiences, recognised for its commitment to protecting and sharing it's rich natural and built lighthouse heritage and delivering economic, social, and environmental benefits to coastal communities.

PURPOSE

Our purpose is to be the leading partnership model and voice for lighthouse tourism, and its maritime heritage, and culture on the island of Ireland. By collaborating with community, public and private partners, we deliver innovative experiences and projects that benefit coastal communities and their natural environments both socially and economically in a sustainable manner.

PRIORITIES

Brand Partnership Growth & Development

Great Lighthouses of Ireland (GLI) is recognised as an exemplar in the delivery of quality maritime and inclusive tourism experiences that benefit partners, stakeholders and the island of Ireland.

Protecting And Sharing Irish Lights History & Heritage For Future Generations

Leveraging Irish Lights history, built and natural heritage, and marine community together with its expertise and leadership is maximising development opportunities and support from public agencies, funders and leaders on the island of Ireland for the benefit of all partners and stakeholders.

Sustainable Experiences & Regenerative Development

A shared and individual commitment to embed sustainable and regenerative tourism principles in the development of lighthouse experiences is delivering positive environmental, social, and economic benefits to coastal communities.

Interpretation & Storytelling

Creative interpretation and innovative storytelling is engaging a variety of audiences, building awareness and respect for the marine environment, maritime heritage and culture.

Marketing & Communications

Targeted marketing and communications efforts and campaigns are supporting shared objectives and contributing to increased visitor spend and dwell time at each site.

A shared commitment to sustainable tourism

We shine a light on unique and breath-taking experiences by linking to our past and protecting our future.

We are at the heart of where community, nature and enterprise intersect, and we work with our communities via:

- Sharing our heritage and culture with all our visitors and stakeholders
- Providing meaningful local jobs and opportunities
- Featuring local food and crafts
- Promoting Leave No Trace
- A shared commitment to sustainable management systems

An chaoi ar féidir le GLI cuidiú leat

Mar chomhpháirtí GLI, gheobhaidh tú an méid seo a leanas:

- **Infheictheacht náisiúnta agus idirnáisiúnta** faoi bhranda comhpháirtíochta iontaofa
- **Tacaíocht mhargaíochta agus mheán** trí Thurasóireacht Éireann, Fáilte Éireann agus Tourism NI.
- **Comhoibriú agus foghlaim piaraí** trí líonra láidir oibreoirí tithe solais
- **Rochtain ar threoir oibríochtúil**, oiliúint, agus acmhainní comhroinnte trí Shoilse na hÉireann agus trína Chomhpháirtithe
- **Ardán chun do scéal a insint agus do thionchar a fhás go hinbhuanaithe**

I measc Acmhainní Thithe Solais Móra na hÉireann tá na nithe seo a leanas agus níos mó le teacht:

- **Suíomh gréasáin na dTithe Solais Móra – www.greatlighthouses.com**
  Mol atá furasta le húsáid le haghaidh faisnéis do chuairteoirí, scéalta, imeachtaí agus eispéiris tí solais.

- **Ábhair meán sóisialta agus físeáin**
  Postálacha, gearrscannáin agus spóil tharraingteacha a thugann scéalta tí solais beo agus a shroicheann lucht féachana leathan.

- **Ábhair dhigiteacha agus chlóite an-spéisiúil**
  Bróisiúir, taispeántais agus ábhar brandáilte tarraingteacha a úsáidtear ar fud na suíomhanna agus na bhfeachtas uile.

- **Plean Straitéiseach GLI 2025–2030**
  Plean comhroinnte ina leagtar amach spriocanna, tosaíochtaí agus gníomhaíochtaí do na blianta amach romhainn.

- **Cairt Chomhpháirtíochta GLI**
  Treoir shimplí ar an gcaoi a n-oibríonn an chomhpháirtíocht agus ar a dtugann na comhpháirtithe gealltanas ina leith.

- **Tacar Uirlisí StoryKeeper**
  Leideanna agus uirlisí chun scéalta áitiúla a insint go maith, ag cuidiú le cuairteoirí aird a bheith acu ar gach teach solais.

- **Tuarascálacha Tionchair Eacnamaíoch (2018 & 2025)**
  Tuarascálacha neamhspleácha ina léirítear na buntáistí a bhaineann le GLI do phobail áitiúla agus don turasóireacht.

5.

Foinsí Cúnaimh

Comhpháirtithe Straitéiseacha Shoilse na hÉireann agus Thithe Solais Móra na hÉireann

- **Fáilte Éireann**
  An tÚdarás Náisiúnta Forbartha Turasóireachta
  www.failteireland.ie
- **Turasóireacht Éireann**
  Margaíocht idirnáisiúnta d'oileán na hÉireann
  www.tourismireland.com
- **Tourism Northern Ireland**
  Gníomhaireacht turasóireachta do Thuaisceart Éireann
  www.tourismni.com
- **Bord Iascaigh Mhara (BIM)**
  Tacaíonn sé leis an tionscal bia mara agus le pobail chósta
  www.bim.ie

Tacaíochtaí Maoinithe & Forbartha Gnó

Forais Náisiúnta & Réigiúnda Mhaoinithe

- **Údarás na Gaeltachta**
  Deontais do thionscadail phobail, turasóireachta agus chultúrtha atá lonnaithe sa Ghaeltacht Fáilte Éireann: Infheistíocht straitéiseach le haghaidh tionscnaimh thurasóireachta (seiceáil incháilitheacht go luath).
  www.udaras.ie
- **Fáilte Éireann**
  Maoiniú caipitil, tacaíocht forbartha agus cúnamh margaíochta chun cuidiú le pobail agus le fiontair a bhfuil a n-iarrachtaí ag teacht le tosaíochtaí náisiúnta turasóireachta.
  www.failteireland.ie
- **Údaráis Áitiúla:**
  Deontais pobail agus oidhreachta agus naisc chuig Leader
  www..ie/en/ireland-local-authorities
- **LEADER / Cuideachtaí Forbartha Áitiúla**
  Maoiniú do nuálaíocht agus turasóireacht tuaithe
  www.nationalnetwork.ie
- **Coimisiún Forbartha an Iarthair (WDC)**
  Tacaíonn sé le tionscadail i réigiún an iarthair a bhfuil acmhainneacht turasóireachta agus fiontraíochta acu.
  www.westerndevelopment.ie
- **Bord Iascaigh Mhara (BIM)**
  Maoiniú forbartha turasóireachta a bhaineann le mara agus iascaigh.
  www.bim.ie

Cláir Mhaoiniúcháin a bhfuil Tacaíocht ón Stát acu

- **Pobal (riarann sé an iliomad scéimeanna)**
  Tacaíonn sé le tionscnaimh forbartha pobail agus áitiúla www.pobal.ie
  - Clár Seirbhísí Pobail (CSP)
  - Deontais Chaipitil d'Fhiontair Shóisialta
  - Ciste na gCuntas Díomhaoin
- **An Ciste um Athghiniúint agus Forbairt Tuaithe (RRDF)**
  Maoiniú caipitil do thionscadail tuaithe ar mhórscála.
- **Scéim Athnuachana na mBailte agus na Sráidbhailte / CLÁR / ORIS**
  Tacaíonn sí le turasóireacht tuaithe, uasghráduithe ar thaitneamhachtaí agus feabhsuithe rochtana.

Tacaíochtaí Oibríochtúla & Foirne

- **Scéim Fostaíochta Pobail**
  Cuidíonn sí le soláthar foirne do sheirbhísí pobalbhunaithe.
- **Scéim Shóisialta Tuaithe (SST)**
  Cuireann sí tacaíocht ioncaim ar fáil do chónaitheoirí tuaithe a oibríonn go páirtaimseartha ar thionscadail áitiúla
- **Tacaíochtaí fostaíochta agus gníomhachtaithe**
  www.gov.ie/en/service/community-services-programme

Ní stopfaidh do thionscadal tí solais ag dul chun cinn, fásfaidh sé, aistreoidh sé, agus oiriúnóidh sé de réir mar a fhorbróidh maoiniú agus acmhainneacht. Bí réadúil, ach ná caill an deis a bheith misniúil nuair a thagann deis aníos.

Tá réiteach cruthaitheach fadhbanna ríthábhachtach, go háirithe maidir le rochtain agus bonneagar.

Bí solúbtha i gcónaí, freagair do threochtaí cuairteoirí, agus bí ag smaoineamh chun tosaigh i gcónaí: cuir síneadh le do shéasúr, déan an méid a chuireann tú ar fáil a éagsúlú, tóg pobal dílis tacaíochta, agus ná bíodh eagla ort misean a mheascadh le miondíol.

Is é sin an chaoi a gcuireann tú leis an tionchar fadtéarmach.

"

Tá go leor foghlamtha againn le deich mbliana anuas faoi thurasóireacht tí solais agus faoina n-úsáid mhalartach i gcomhpháirtíocht le pobail. Trí chur chun feidhme ár straitéise maidir le **Tithe Solais Móra na hÉireann**, táimid uaillmhianach chun luach sóisialta, eacnamaíoch agus folláine comhshaoil a mhéadú ar mhaithe le leas an phobail

Dave Ward,
Bainisteoir Tráchtála,
Soilse na hÉireann

Commissioners of IRISH LIGHTS | Navigation and Maritime Services

Údarás na Gaeltachta